

המאיר לארץ

ניצוצי אור המאירים ומלהיבים לב האדם אל השי"ת מלוקט מהספ"ק 'אור לשמים' מאיש אלקים אספקלריא המאירה' הרה"ק רבי מאיר הלוי מאפטא זי"ע

רבון העולמים ידעתי (א)

מבוא

סגולה נוראה

'תפלה מהרב הק' בעל המחבר ספר 'אור לשמים' זי"ע, אשר הרב הק' מראדאמסק בעל המחבר ספר 'תפארת שלמה' זצוקלה"ה היה רגיל לאומרה בכל יום ערב ובוקר, ואמר שהיא סגולה נוראה לפרנסה ולהצלחה לאומרה בכל יום' (כותרת לפני התפילה המודפס באור לשמים מהדורת תרע"ד).

המתבונן בתפילה קדושה זו יבחין מיד, שבתוכן התפילה כמעט שלא נזכר שום בקשה על פרנסה או הצלחה, אלא כל כולה מקשה אחת של תחינה לירבון העולמים להתקרב אליו בכל עניני עבודת ה', וזו אכן המטרה האמיתית של רבינו בתפילתו הזכה, אלא שכפי שרבינו כותב הרבה בספרו, רצונו של השי"ת הוא שעל ידי מעשינו נמשיך שפע למטה בעולם המעשה, וקידבה אל ה' הבאה ע"י העניינים המובאים בתוך התפילה, הם אכן סגולה נוראה לפרנסה ולהצלחה.

במסגרת זו נבאר ונלבן משנתו הטהורה של רבינו האור לשמים זי"ע, כפי שזה בא לידי ביטוי בתפילה זו.

מפתחות להצלחה

כל מי שקצת למד בספר הקדוש 'אור לשמים', כבר ראה שלדעת רבינו עיקר תפקיד האדם בעולמו הם שני היסודות 'אמונה וענוה' (ראה להלן), וכאשר נשווה את דברי רבינו בספרו עם תוכן תפילה זו ניווכח, שבתפילה זו נמצאת תמצית משנתו של רבינו בעבודת ה', וליתר דיוק התפילה מבטאת המפתחות להצלחה בעבודת ה', כשבראש ובראשונה מודגש ומוכפל שני יסודות אלו 'אמונה והענוה' המרכיבים רוב דברי התפילה [אמונה: רבון העולמים... הטוב באמת! ענוה: גם עורני... בכל עת ובכל רגע ועוד], ואפשר לומר שעל פי רבינו שאר עניני עבודת ה' הם רק פועל יוצא מעבודת האדם בשני יסודות אלו.

תיקון קל

דרכים אלו סלל רבינו במיוחד לדורנו דור האחרון, כאשר בתוך נ' שערי סומאה כשיחפצו כולם להרע' לנו, והיצר הרע חילולתו ינסו להפילנו לעבר פי פחת, נוכל להסר המסכים המבדילים בינינו לבין קוננו, להתרומם ולהתקרב אל ה' בשמחה פנימית ואמיתית, מתוך התקרבות והתכללות בבורא יתברך שמו.

וכמו שחקק בספרו הקדוש דברים מבהילים ונוראים המחזקים ומעודדים כל לב רואיהם (פר' בא ד"ה היום אתם יוצאים): 'והנה בדורות הראשונים היה תיקון נפש שלהם על ידי סיגופים, כדי לשבר את הקליפות ולהבדיל המסכים המבדילים מהנשמה, אבל עתה הדור הקרוב למשיח צדקינו תיקונם קל ואינם צריכים לסיגופים, ותיקונם הוא על ידי אמונה שמאמינים בא-להי עולם, ובאמונתם יחיו'.

רבינו מדגיש שכיום הדרך לעבודת ה' ולתיקון הנשמה קלה - על ידי שחיים באמונה, וחוזרים שוב ושוב על המילים הקדושות 'רבון העולמים ידעתי כי הנני בידך לבדי, ומרגישים אכן ש'מבלעדי עוון ועזרתך אין עזרה וישועה'.

שורש יסוד העבודה

אכן האופן להגיע לאמונה תמה כזו, הוא רק על ידי שהאדם יודע ומתבונן ברוממות הא-ל ושפלות עצמו, רק כך יודע 'כי הנני בידך לבד כחומר ביד היצר', אבל אם חלילה יגבה ליבו ויחשוב שיכוחו ועוצם ידי גורם לי להצלחה ברוחניות ובגשמיות, הרי בכך מנתק עצמו חלילה מהשי"ת.

ש"העיקר יסוד שורש העבודה הוא על ידי מדת האין, כאשר הורגלנו לדבר מזה תמיד לא להרפות מזה כלל... ובוה שאדם אווז במדת אין מעורר שפע ממזל קדישא" (דברי רבינו פר' בשלח ד"ה עיי המרת). ואכן על ידי שהאדם אווז באמונה ובמדת הענוה, הרי הוא ממשיך שפע מלמעלה למטה, וזוכה להצלחה בין בדברים רוחניים ובין בדברים גשמיים, בפרנסה ובכל טוב.

המדור מוקדש לזכות הרב אברהם פנחס בן הינדל לאה שליט"א

ניצוצי אור

אמונה

ע"י האמונה שהקב"ה שוכן בכל דבר לא ירא מהיצה"ר ויתעלה משפלות עוה"ז ויחזק ה' את לב פרעה וירדוף אחרי בני ישראל ובני ישראל יוצאים ביד רמה (יד.ח).

ונראה לפרש, דהנה האדם שרוצה להעלות עצמו משפלות עולם הזה, צריך לקבוע בלבו אמונה שלימה וחזקה שחלק השם יתברך שוכן בכל דבר ואין לך דבר שאין בו ניצוץ הקדוש, כי לולא זאת לא היה יכול ולהתקיים, וכשמאמין האדם בזה בוודאי לא יתירא משום דבר, אפילו מיצר הרע, כי בהעלותו שהשם יתברך שוכן בקרבו [של היצר הרע עצמו] בוודאי לא ישמע אל דברו, [כי האדם צריך לחשוב בלבו הלא כוונת היצר הרע בזה שמפתה אותי הוא לעשות רצון קונו, ואנכי גם כן אעשה רצונו יתברך שמו ולא אשמע אליו, ובוה יוכל לעבוד השי"ת עם היצר הרע" (דברי רבינו פר' שלח ד"ה עוה נ"ל ראשית), ועל ידי זה] את [הניצוץ] הטוב [שב] יקבל.

וזה פירוש הכתוב 'ויחזק ה' את לב פרעה וירדוף אחרי בני ישראל' - דהיינו הניצוץ הקדוש שהיה בפרעה הוא רדף אחרי בני ישראל, כדי להעלותו, וזה שאמר משה רבינו ע"ה לישראל (שמות יד, ג) 'התניצבו וראו את ישועת ה' אשר יעשה לכם היום' - שלא תתיראו כלל, כי עיקר הכוונה [של רדיפת פרעה אחריכם הוא] כדי להעלות הניצוץ, וכשיהיה עליה להניצוץ הקדושות בודאי יפלו הקליפות, 'ובני ישראל יוצאים ביד רמה' [שיוצאים משפלות עולם הזה כנוצר בתחילת דברי רבינו].

התחדשות

האדם צריך להתחדש בכל יום לעשות נחת רוח להשם יתברך

החודש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה (יב.ב).

נראה לפרש, דאיתא בספרים הקדושים (ע"ה ש"ח פ"ו) שיש עולם שנקרא 'מה החדש'. ולהבין היוצא לנו מזה איזה עבודת, נראה לומר כי האדם צריך לחדש עצמו בכל יום בעבודתו יתברך שמו, וליתן תענוג ונחת רוח חדש להשי"ת, וזה 'מה החדש' כי 'מה' בגימטריא 'אדם', ואדם התחתון הוא דוגמא לעולמות העליונים, ובוה שהאדם התחתון מחדש עצמו בכל יום בעבודת חדש בזה מעורר העולם שנקרא 'מה החדש'.

וזה פירוש 'החודש הזה לכם' - דהיינו על ידי שתתחדשו עצמיכם בכל יום בעבודת חדש כנ"ל, אזי תעוררו על עצמיכם האור הקדוש מעולם שנקרא 'מה החדש'... 'ראש חדשים' - ותזכו להשיג מוחין חדשים מוחין מתיקין וצלולין, ו'ראש' רומז למוח. 'ראשון הוא לכם לחדשי השנה' - דהיינו שכל התחדשות שלכם ומה שרצונכם לחדש עצמיכם, היא 'לכם ראשון' - כל כוונתכם יהיה רק בשביל הקב"ה 'ובכל דרכיך דעהו' (משלי ג, ו), ו'ראשון' נקרא הקב"ה כמו שנאמר (ישעיה מד, ו) 'אני ראשון ואני אחרון'.

צדיקים

צריך לשמור שלא להרהר אחר הצדיק כלל - והמאמין בו זוכה לליבון עוונות

ושמרתם את הדבר הזה לחק לך ולבניך עד עולם (יב.כד).

נראה לפרש, דאיתא בגמרא (ברכות ו, ב) 'כל העולם לא נברא אלא לצוות לזה', [והרשה הגמרא] על פי [הפסוק] (קהלת יב, יג) 'כי זה כל האדם' [שמורה על הצדיק שכל העולם לא נברא אלא בשבילו, ומבאר רבינו איך מרומז כאן הצדיק] כי הצדיק נקרא 'זה' [ולכן דשווהו 'כי זה' בגלל הצדיק שנקרא 'זה' נבראו 'כל האדם'].

עדיין ניתן להקדיש מדור זה לזכותכם או לעילוי נשמת יקירכם

גדולת מרדכי

בגליון הקודם התחלנו להביא מקצת תולדותיו של אחיו הגדול של רבינו ה'אור לשמים' ז"ע - הרה"ק רבי מרדכי מסטאשוב ז"ע, כאמור רבי מרדכי היה רבו של רבינו בילדותו, והוא היה עוד מתלמידיו של הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק ז"ע ומראשוני תלמידי הרה"ק החוזה מלובלין ז"ע.

רבי מרדכי היה בעל תפילה נפלא, ועוד זכה לעבור לפני התיבה בימים הנוראים אצל הרבי ר' אלימלך בליזענסק. לפני שהתקבל להרבנות בסטאשוב התפרנס כחזן בעיר לידתו סטאבניץ, אחיו [רבינו האור לשמים] שהיה אז תלמידו עמד לצדו כעבדא קמיה מריה ועזר לו בשירתו, שגם הוא נתברך בכשרונו זה [ועל כך בהזדמנות אחרת].

על מעלת תפילותיו מסופר (בספר גדולת מרדכי לנכדו את א): הרב הגה"ק רבינו מאיר הלוי זצוק"ל מאפטא, חלה ונפל ל"ע למשכב עד שנעשה מסוכן מאד ר"ל, ושלחו הרבה פעמים לרבינו הקדוש מלובלין, וגם אחיו אא"ז הרה"ק רבינו מרדכי זצוק"ל מסטאשוב התפלל עבורו.

ופעם אחת הלך אא"ז [מסטאשוב] הנ"ל לבקרו, ובאמצע הדרך באו לקראתו ואמרו לו שאין לו למה לילך, כי הוא גוסס ר"ל, והלך במהירות בחזרה לביתו וסגר הדלת והתפלל עבורו, ובתוך כך התחיל להיטיב לו לאט לאט עד שנתרפא לגמרי. אח"כ נסע הרה"ק [ה'אור לשמים] מאפטא ללובלין, וכאשר נתן לו הרבי מלובלין זצ"ל שלום אמר לו בזה הלשון:

"אייער ברידער אייער ברידער, וואס ער קען, קאן מיר אונז ניכט, עהר איז אזוי ווי א בן יחיד אין היממעל, ער שטעלט זיך אנדער גייט ער ניכט אוועק ביז ער ווערט נענה, אונז וואלטען מיר אויך גיקאנט, נאר מיר האבען זיך ניכט גיוויינט אין די יוגענד". [אחייכם אחייכם, מה שהוא יכול, אין אנו יכולים, הוא כמו בן יחיד בשמים, אם הוא עומד להתפלל אינו זז משם עד שהוא נענה, אנחנו היינו גם יכולים, אך לא היינו [מורגלים אן] בוכים בילדותנו].

כעין זה כתב בתולדות גדולי ישראל (בערך רבינו): הרבי מלובלין העיד על רבי מרדכי, שעוד בילדותו כשהיה רק בגיל תשע כבר היה בעל מדרגה, ובשמים התחשבו בדבריו, ועשו רצונו ופעל כל מה שרצה כמו בן יחיד אצל אביו.

עדיין ניתן להקדיש מדור זה לזכותכם או לעילוי נשמת יקירכם

הגליון יוצא לאור על ידי
מכון 'המאיר לארץ'
להפצת תורת ה'אור לשמים' ז"ע

לתרומות והנצחות, לקבלת העלון, ולהערות והארות

פנה למכון:

053-3188564

או בכתובת האימייל: mailech8564@gmail.com

תורה' כנ"ל, הגם שמעשי הצדיק הם לפעמים כמו חקה, שמעשיו סתומים, אף על פי כן 'אשר ציוה ה' לאמרו' - ואמירה הוא לשון חטיבה ונחת רוח [מלשון 'זה האמירך יום'] - אף על פי כן צריך אתה לאהוב את הצדיק".

וראה גם מה שכתב רבינו בפרשת בלק (ד"ה אל מוציאם): "שמים תכין אמונתך בהם" (תהלים פט, ג), דהיינו שהש"ת ברוב רחמיו בשבילנו עמו ישראל שלח לנו צדיקים בכל דור ודור שיש להם נשמות בחינת 'שמים', אשר כל רצונם ודביקתם הם בעולמות העליונים להאירם וליחדם עד אין סוף ב"ה, ולהמשיך משם השפעות טובות לישראל, אבל 'אמונתך בהם' - שצריך להיות לישראל אמונה בהצדיקים הגם שאינם מבינים ומשיגים את הנהגתם לעבודתו יתברך שמו, מכל מקום צריכים להאמין שהש"ת שלח לנו בשבילנו הצדיק להנהיג הדור כרצונו".

ראה בגמרא (סוכה י"א): אמר רבי אלעזר: למה נמשלה תפלתן של צדיקים כעתה, לומר לך מה עתה זה מהפך את התבואה בגורן ממקום למקום, אף תפלתן של צדיקים מהפכת דעתו של הקדוש ברוך הוא ממדת אכזריות למדת רחמנות. וברש"י: דכתיב (בראשית כה, כא) 'ויעתר יצחק לה'... ויעתר לו'.

ונראה ליתן טעם [מדוע הצדיק נקרא 'זה'] כי הצדיק הוא המיוחד עולם התחתון עם עולם העליון [היינו בחינת מלכות עם בחינת בינה], חיינ מורה על עולם הבנין עולם השמיטה [היא בחינת מלכות מפני שיש בה שבע ספירות מחסד עד מלכות, כמנין שנות השמיטה], והי"א מורה על עולם העליון עולם החירות נקרא יובל [שהוא בחינת בינה המרומז באות ה' הראשונה שבשם הו"ה], ונקרא יובל על שם חמשים שערי בינה], ולזה נקרא הצדיק 'זה' שמיוחד התרין עולמות.

וזה פירוש 'ושמרתם את הדבר הזה' - פירוש לשמור את הצדיק מאוד ולא תנסוהו כלל, כי הצדיק שבדוק אצלך לצדיק, בודאי כל כוונתו לשמים ולא תהרהר אחריו, 'לחק לך' - וצריך שיהיה אצלך כמו חוקה, הגם שפעמים לא תבין דרכו אף על פי כן לא תהרהר אחריו, כי בודאי כל דרכיו משפט, וכאשר פירשתי הפסוק (במדבר י"ב, ב) 'זאת חוקת התורה', יעוין שם בדברינו, ועל ידי זה שיהיה לך אמונה זאת תזכה 'ולבניך' - פירוש שיהיה לך ליבון עונות, 'עד עולם' - צריך זאת להיות תמיד.

סימן למסגף אם כוונתו לשם שמים - אם אוהב את ישראל ומבקש טובתם

ויאסור את רכבו ואת עמו לקח עמו (ד, י).

על פי ששמעתי מכבוד אדמו"ר ממעזעבוש שיחיה [היינו הרה"ק בעל 'אוהב ישראל' מרבתי של רבינו, שאחר עזבו את העיר אפטא, כשמע כרוז משמים שבא זמנו של רבינו ה'אור לשמים' לכהן כרב באפטא, שימש בעיר מעז'בוז ושם האריך ימים עד לשנת תקפ"ה], כי הסיגופים שאדם מסגף עצמו לזכך נשמתו, הגם שאין כוונתו בלתי לה' לבדו, אף על פי כן עושים רושם [עליון] ודבריו נשמעים אפילו להרע ח"ו [דהיינו שלאדם כזה נותנים משמים כוח בפיו, והוא יכול להשתמש בכוח זה גם להרע ח"ו לבני אדם אחרים]. אבל אין זה דרך ישר שבחר ה', וצריך האדם להיות כוונתו בלתי לה' לבדו, ולהרגיל את עצמו למשך טוב על ישראל [משמע שזה תלוי הא בהא, שרק מי שכוונתו בלתי לה' לבדו, משתמש עם הכוח שניתן לו משמים רק לטוב].

וזה פירוש הכתוב 'ויאסור את רכבו' - דהיינו שאוסר עצמו הנאת הגוף, ו'רכבו' נקרא הגוף שמורכב לנשמה, ובמה יודע שכוונתו לשמים, ולזה אמר הכתוב 'ואת עמו לקח עמו' - אם מסגף עצמו ואף על פי כן אוהב את ישראל ומבקש טובתם, זה סימן שכוונתו הסיגופים לתקן נשמתו. (פר' בשלח)

תשובה

בעל תשובה כוחו גדול להתפלל ולהפך דין לרחמים

ויצא מעם פרעה ויעתר אל ה' (י, יח).

איתא (ברכות לד, ב זוהר ח"ב קו, ב) 'מקום שבעלי תשובה עומדין צדיקים גמורים אין יכולים לעמוד', כי הצדיק שלא טעם טעם מר לעולם, אין כוחו גדול כל כך כזה שהיה משוקע בחטא והעלה עצמו מעומק שהיה בו.

וזה פירוש הכתוב: 'ויצא מעם פרעה' - רומז לבעל תשובה שיוצא מעומק הקליפות, ו'יעתר אל ה' - זה יוכל לעתור אל ה', ועוד כוחו גדול שיוכל להפוך מדת הדין למדת הרחמים כעתה זה שמהפכת את התבואה. ונוכל לומר שלזה כיוונו חז"ל בלשונם הזהב 'מקום שבעלי תשובה עומדין', כי עמידה היא תפלה (ברכות ו, ב).

¹ ראוי להסמין לכאן מה שכתב הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק ז"ע בפרשתנו (ד"ה א"י ואם יעש הבית): "דאיתא בספרים למה פעמים בני אדם יש קרבות גדול ביניהם ומחבבים זה את זה עד למאד, ולפעמים כרוכים רבים אחר איש אחד, ויש בני אדם אף שהם לומדים מרחיקים עצמם זה מזה, הטעם הוא מחמת שבדאי בגן עדן היו יושבים זה אצל זה והיו שכנים ומקורבים, לכן גם בעולם הזה הם מקורבים ומחובבים זה לזה. וזהו 'ולקח הוא ושכנו' - רצה לומר זה יהיה לו לסימן אם הוא צדיק יש לו בני אדם שמתקרבים אצלו ושוכנים עמו באהבה גמורה. 'הקרוב אל ביתו' - מפני שהיה קרוב אל בית מושבו בגן עדן".

² זה לשונו שם (פר' חקת ד"ה זאת חוקת התורה ה'): 'הנהגה התורה הקדושה הורה לנו שיש מצות נגלים ומפורשים טעמיהם, ויש מצות סתומות כגון מצות פרה, וכולן שווין וצריכין אנו לשמור את כולן אפילו אם לא נדע טעמיהם, כמו כן הצדיק שבדור שמכונה בשם 'תורה' לפעמים מעשיו סתומים ואף על פי כן אסור להרהר אחריו, כי הצדיק הנ"ל כל דרכיו משפט וכל מעשיו לשמים.

וזה פירוש הכתוב 'זאת חוקת התורה' ולזה כתיב 'התורה' נכלל בכאן גם כן את הצדיק שנקרא